

HAJNAL

OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

A HAJNAL szerkesztőségénél a következő imádságos könyvek kaphatók

Rendelési cím:

☞ „HAJNAL“

217 Third Street,

PASSAIC, N. J. ☞

Aranykorona. Diszes vászonkötés ..\$1.50 — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.50. — Ájzatosság gyöngyei. Művészi kivitelű gyöngyház betétes kötés ..\$1.25. — Beteggek gyógyítója. Diszes elefántcsont kötés ..\$2.25. — Énekeskönyv. Kottával. Diszes vászonkötés ..\$1.25. — Égi Manna. Vászonkötés ..\$0.30. — Diszes celluloidkötés ..\$0.50. — Művészi kivitelű csontkötés ..\$1.25. — Nagyobb diszes elefántcsontkötés ..\$2.25. — Görög-szertartásu teljes énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.30. — Jézus az én kívánságom. Diszes vászonkötés, kisebb ..\$0.50. — Nagyobb ..\$1.00. — Lelki Manna. Egyszerű vászonkötés ..\$0.35. — Finom puha bőrkötés ..\$1.00. — Mária bűnösök szószólója. Diszes elefántcsontkötés ..\$1.75. — Mennyei hangok. Oktató, szertartásos, imádságos és énekeskönyv. Keresztény családok kincse. Diszes vászonkötés ...\$2.00. — Remek elefántcsontkötés ..\$3.50. — Orgona-virágok. Diszes vászonkötés ..\$0.85. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.40. — Domborműves elefántcsontkötés ...\$2.60. — Orgonahangok. A legnagyobb énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$3.00. — Pádúai Szent Antal imádságos könyve ..\$0.30. — Rózsakert. Közép. Diszes zománckötés ..\$1.20. — Szentírás. Diszes kötés ..\$5.00.

Mindenféle iskolai könyvek, katekizmusok, bibliák stb. kaphatók. -- Árak 1 centes bélyegeken is beküldhetők.

No. 8. Vol. II.

MONTHLY MAGAZINE

Aug. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday by
Rev. Geisa Messerschmidt
217 Third St. Passaic, N. J.

Megjelen minden hó első csütörtökén.

Subscription Price — Előfizetés
az Egy. Államokban és Kanadában
One Year - egy évre \$1.00
Magyarországon, külföldön
Egy évre \$1.60

Entered as second-class matter Jan. 15, 1909 at the post office at Passaic, N. J.
under the Act of Congress of March 3, 1879.

Dicsőséges szent István király: könyörögj érettünk!

Hol vagy István király?! így sóhajt fel a honfiúi szív, midőn látja szent István király országának romlását, pusztulását. Hol vagy István király! ki hatalmassá tetted a magyar nemzetet, ki megszerezted szent mára a legnagyobb kincsét, az igaz vallást, Jézus Krisztus szelid igájába hajtottad népedet, ugyanazon edes igát Loidoztad te is míg a Magyarok Nagy Asszonya napján vissza nem adtad jámbor lelkedet Istennek, ki teremtett. De nemesak a keresztény vallást hagytad népednek, hanem a műveltséget is, mely a keresztény vallással karöltve jár, népedre hagytad a tisztességet is, melyet a magyar név számára Europa többi népei előtt kivivtál. Te utánad sóhajtozik most az igaz magyar kebel, Téged magyar kíván, visszakívánja azt, amit most nem bír. Sóhajtozással fordul hozzád népeid, tekintsd szenvedő hivedet, nézzed az anyaszentegyházat, melyet galádul elnyom a jogtalanság, tekints néped fohászaira, melyet hozzád bocsát. Gyászos öltözetben állunk előtted, beösmérjük hibánkat, hogy nem védelmeztük szent örökségedet,

az egyedül üdvözítő sz. hitet, hanem léhaságunkban elnéztük, hogy a bárány alakjában hozzánk férközött farkas megtépjenyájadat, megérdemlettük, hogy fenyíts; de ime a te sz. ünneped jobb gondolatokra visz minket, nem akarunk többé tespedni, újult szivvel, megerősödött lélekkel küzdeni akarunk sz. jogainkért, sz. hitünkért, lelkünk üdvösségeért. Tekints sz. királyunk szomorú hazádra, tekints országodra, tekints országodban a kereszténységre! Nézzed, mint rombolják isteni intézményeit, fordítsd szemeidet régi országodra. Mint dúlja föl idegen kóbor, bevándorolt, gaz nép azt, amit Te és hithű utódait alkottak, mint mételyezik meg jó magyar népedet, mint csalják, csábitják. Fordítsd tehát szemeidet régi országodra. És ha a te sz. példád nem lebegne szemünk előtt, talán kétségbe kellene esnünk, hazánk szomorú sorsa fölött, de mint te, úgy mi is a boldogságos Szüz Anyába helyezük reményünket. Magyarok királynéjának köszöntjük őt, és népére gondot is fog viselni, nem fogja megengedni azt, hogy az ördög kezeibe kerüljön, habár szenved is az életben, megsegíti, hogy legalább halála órája boldog legyen, legalább ezt adja meg nekünk magyar hazánk hiv királynéja.

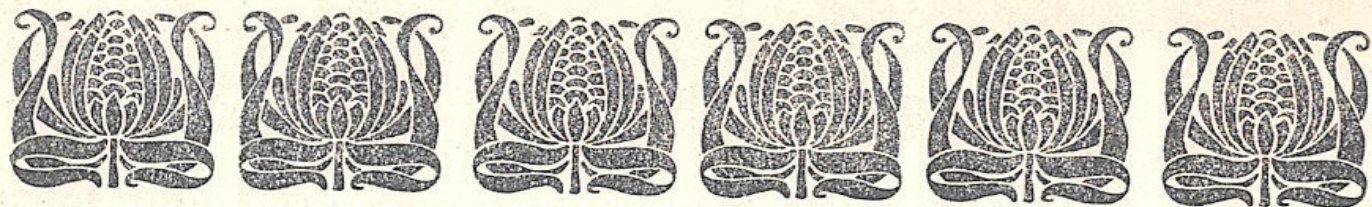
Ez utóbbit kívánjuk mi is nemcsak maguknak, hanem minden honfitársunknak. Mi a szülőföldtől, távol Amerika földjén találtunk magunknak új hazát, de régi hazánk emlékei szivünkbe vannak írva, mert őseink vérével származott át mireánk a Magyarok Nagy Asszonyának tisztelete is és hol van a világon magyar, a ki sz. Istvánról, első szent királyunkról megfeleledkeznék? Nem, olyan magyar Amerikában sincsen, mert mi is Hozzád sóhajtunk, dicsőséges királyunk. A távolban szivünk azon tiszteleten mereng, melyet sz. ereklyéidnek nyujtanak, az óhazában maradott honfitársaink. Óh nyujdsad ki áldást osztó sz. Jobb odat és áldd meg országunkat, mi magyar Hazánkat, áldj meg minket tisztelőidet idegen földön. Erősíts meg sz. hitünkben, védelmezz min-

ket is, hogy legdrágább örökségedet itt idegen földön el ne veszítsük.

Sz. István király 1038 év augusztus hó 15-én halt meg. Sz. lelke tehát azon nap ment föl a mennyországba, melyen az anyaszentegyház Jézus Krisztus sz. Anyjának menybemenetelét üli. A római Pápa ezen oknál fogva Magyarországra más napot rendelt sz. István királyunk tiszteletére augusztus hó 20-át.

István magyar király ünnepén magyar sz. beszédet sok helyen nem hallgathat a magyar. De egyet megtehet bármelyik is még Amerikában is, hogy hálás szívvvel emeli föl lelkét a mindenek Urához, a magyarok Istenéhez, és megköszöni a fölséges Ur Istennek, hogy a magyar nemzetet ezer év óta fönntartotta, annyi küzdés, annyi vizsály, oly sok csapás után. Megvédelmezte a tatár pusztítás idején, IV. Béla királyunk idejében. Nem hagyta elveszni Isten a magyar nemzetet a török hódoltság idejében sem és habár sokat szenvedett az időben a kereszténység, támasztott az Isten Pázmányokat, adott sz. királyt sz. Ferdinand személyében. Azért van reményünk, hogy nem fogja elhagyni Isten ezután sem a magyar népet, csak akkor, ha a magyar elpártol sz. hitétől, őseinek vallásától, amit sz. István plántált, sz. László királyunk öntözött. A római katholika vallás behozatalával szelidült meg a magyar sz. István korában, hiressé vált sz. László korában, nagygyá lett Nagy Lajos királyunk korában. A sz. római katholika hithez kell tehát ragaszkodnunk, sz. Péter hajóhához kell tartoznunk, akkor részünk van az egyetemes egyházban, ismerni fognak, és becsülni, hogy Jézus Krisztus sz. tanát ezer éven át vallottuk és uj ezer éven át vallani fogjuk. Ezért imádkozunk sz. István királyunk napján, ezt kérjük a mindenható Ur Istentől és zengjük el idegen földön is az óhazánkbeli éneket: „Asszonyunk Szüz Anyánk.“

Paulovits Róbert, plebános.

Szépséges szép szűz Mária!

Mi volt a legnagyobb tudósok
Minden tudása, bölcsesége?—
A te dicső szépséged árnya,
Menny dicsősége, földnek éke,
Szépséges szép szűz Mária!

Volt-é, lesz-é valaha ember,
E fönséges titkot ki értse:
Szűz és anya, úrnő s teremtmény,
Istennek választott edénye,
Szépséges szép szűz Mária!

Embert, időt megismerének.—
De hol van az, méltón ki szólhat
Dávid király szűz sarjadéka,
Isten fiának anyja, rólad?
Szépséges szép szűz Mária!...

S én — vakmerőségem' bocsásd meg—
Neved', szépséged' mégis zengem.
Szeretlek! Hát szegény dalommal
Szined elöl ne üzz el engem,
Szépséges szép szűz Mária!

Csak annyit engedj meg, hogy én is
—Mint anyjának mond a kis gyermek—
Dadogva, boldogan mondhassak
Üdvözetet édes nevednek,
Szépséges szép szűz Mária!

Néhány gondolat.

ét hete, hogy Amerika földjére léptem. Itt sem élni, sem halni nem kívánok, csak azokat akarom látni ebben a csodálatos új világban, a kiket a sors keze áldva, vagy verve ide vezérelt, akikre én nem tudok szívfájdalom nélkül nézni. Sokszor kicsorduló könnyel, sokszor összeszoruló ököllel gondolkozom, kesergem azon, hogy miért oly szerencsétlen az én hazám, a mi hazánk, a mi anyánk, hogy a legdrágább kincseit az édes gyermekeiket mostoha gondjaira kénytelen bizni. Nekünk megadott az Isten a Kárpátok alján, a Duna-Tisza környékén mindent, a mire egy nemzetnek szüksége lehet. A piros acélos búzánknak nincs mása a kerek nagy világon, a tüzes boraink lángba borítják az idegen vérét, van aranyunk, ezüstünk, vasunk, van becsületes, törekvő népünk s mégis évenként százezer körül van a szám, a mely idegen hazában, idegen anyának szijja az emleit. A tatárjárás, a török pusztítás se tizedelte meg keservesebben a mi népünket, mint ez az új istenostora.

És mit csinál, hogyan él idekűnn a nép? Hogyan élnek a magyarok?

Egy pár gondolatot mondok csak el hamarjában, a hogyan eszembe jut.

Mikor Amerika partját először megpillantottam, egy tündéri látvány tárult elém, olyan, a melyet a mesékből olvastam. Azt mondták, hogy ez az amerikaiak **mulatóhelye**, a Coney Island.

Másnap, mikor a várost megtekintettem, láttam 20—30 emeletes házakat, azután gyárkéményeket, a melyek sötét fekete füstöt árasztanak a városokra. Itt **dolgoznak**, itt verejtékeznek

az emberek a mindennapi kenyérért, élet-halál harcot folytatnak a biznicért — a mint az amerikaiak mondani szokták.

Csak arra voltam most már kíváncsi, hogy **hol imádkoznak** az emberek? Mert mulatni lehet, dolgozni kell, de ha valaki embernek érzi magát, az nem mulaszthatja el az imádságot sem, annak beszélni kell az Istennel, mint legfőbb Urával, legnagyobb Jótevőjével, egykoron Birájával.

Erre is megkaptam nemsokára a feleletet. Az egyik városban egyedül jártam az utcákat s egy soványarcu, kopottruháju emberrel találkoztam. Rá ismertünk egymásra, hogy mindketten magyarok vagyunk. Beszélgetésbe eredtem vele s csakhamar megtudtam, hogy valamelyik munkaadóval van baja, munkátlanul jár idestova. Megkérdeztem:

— Hát szokott e templomba járni?

— Én? . . . Nem! . . . Minek? . . .

A vállát vonogatta s láttam rajta, hogy olyan különösen érzi magát, mint mikor a sebről a heget tépik le.

Később egy uriemberrel találkoztam, aki elmordotta, hogy Amerikában is jóra való ember mind a templom körül csoportosul. Az a nyugalomuk, az a büszkeségük, az a boldogságuk. Dolgoznak, törik, zúzzák magukat egész héten át, de amikor a vasárnap fölvirrad, akkor mindegyik érzi az Ur szavát:

-- Jöjjetek hozzám, a kik fáradoztok és terhelve vagytok és én megnyihitek titeket.

A gyáarak levegője megsáppasztja az arcukat, megrongálja a tüdejüket, de nem öli meg a lelküket, a mely az Istené és az örök életé.

Az Amerikába szakadt magyar ott mutatja meg az ő igazi emberi méltóságát. Ha csak a munkát ismerné, hasonló lenne az állathoz, a mely a hét elejétől a hét végéig járomba fogva huzza az igát, aztán ha kimerült, ha az izmai fölmondták a szolgálatot, elpusztul vége van, A lelkes ember az Istennel szemben érzi, hogy nem csupán a testért él, hanem a halhatatlan lelkéért is. És pedig első sorban a lelkeért.

Milyen szép és megható volt nekem látnom azokat a szép, sokszor diszes templomokat, amelyeket nemcsak Isten dicsőségére, hanem saját lelkük üdvösségére is emeltek. Mindössze 15-20 esztendeje verődött össze a vándor magyarok serege ebben az idegen országban s máris ekkora áldozatot tudtak hozni a magok hitéért, az örök halhatatlan lelkükért.

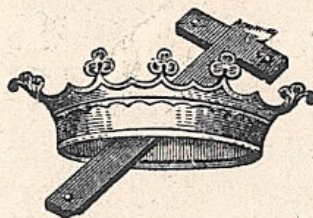
Eszembe jutott, hogy a magyar népet nem a maga ereje tartotta fönn oly hosszú évezreden keresztül, hanem az Isten nagy

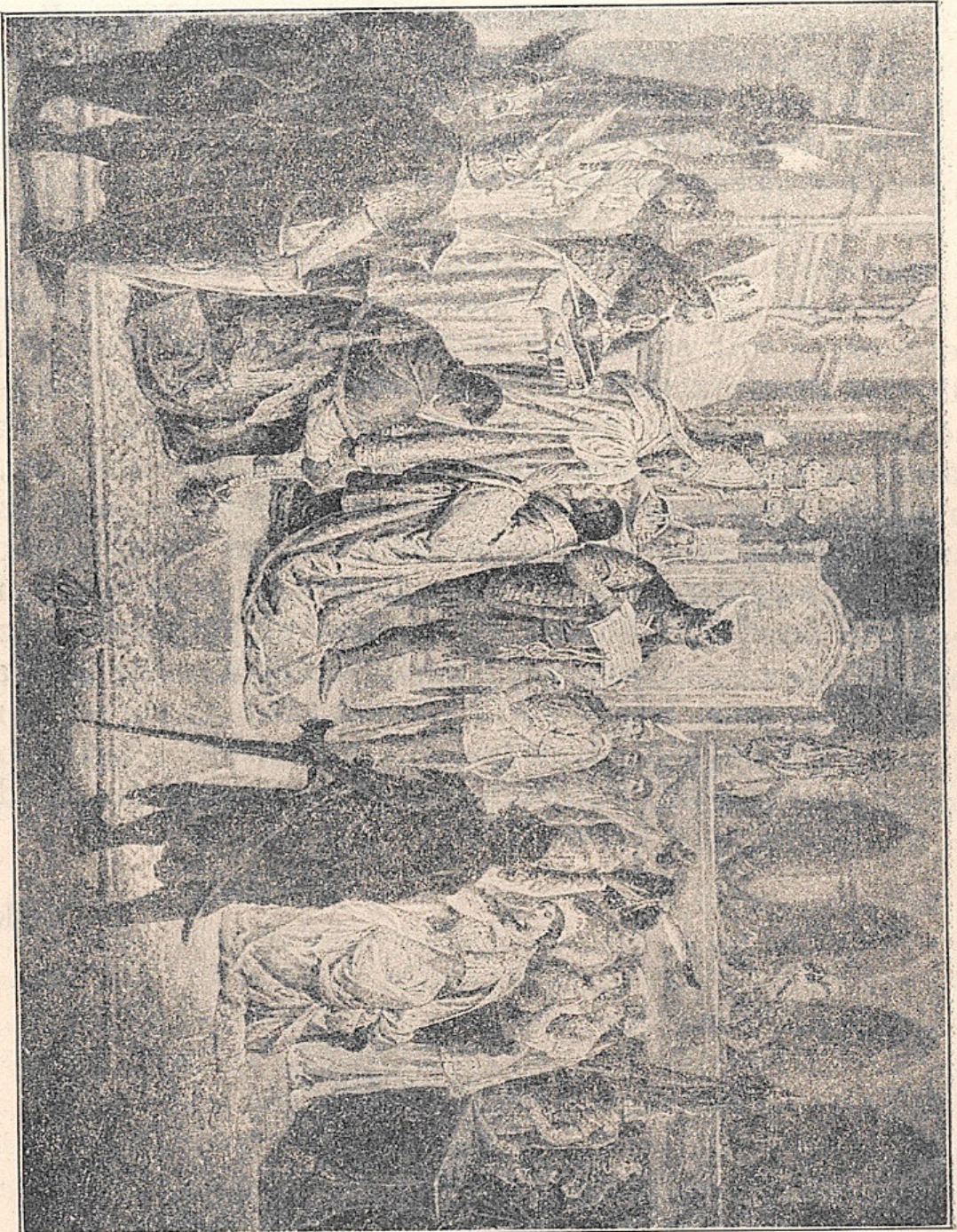
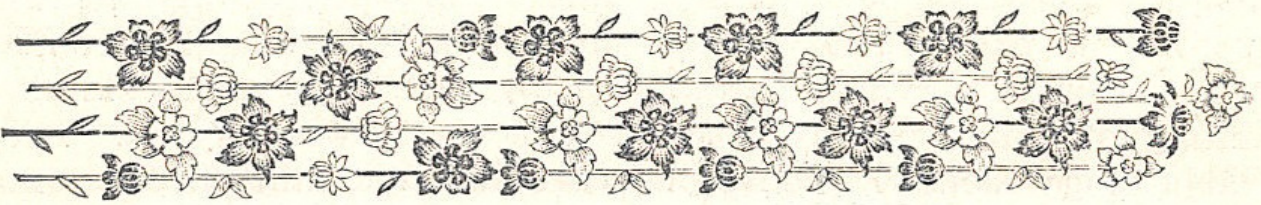
jósága a Boldogságos Szűz pártfogása. Szent István király örökségül a boldogságos Szűz kegyelmébe ajánlotta a magyar nemzetet s a mi jóságos Nagyasszonyunk lekönyörögte ránk az ő Szent Fia irgalmát. Árvák lettünk. Ő pedig érzi, hogy az árváknak, az elhagyottaknak mennyire szükségük van az édesanyára. Tudja, látja, hogy mennyi ellenség csavarodik ránk, mint az éhes, maró kigyó s Ő leesdekli az Istentől a mi bajaink orvoslását.

Sokszor elfogódott a lelkem, mikor az én Amerikába szakadt magyar honfitársaimra tekintettem. Megvallom, sokszor a könnyem is kicsordult, mikor annyi ezer magyart láttam távol az édes hazai földtől. Ha a fájdalmamnak vigasztalása volt, azt csakis a templomban találtam meg, mikor az én honfitársaim ajkán a magyar énekeket felcsendülni hallottam. Itt van még hit s ha hit van, akkor remény is van s a szeretet se halt ki. A míg a magyarok templomba járnak, a míg áldozni tudnak a hitükért, addig csak nemesednek, csak nagyobbak, tiszteletreméltóbbak lesznek. A mit szeretünk, azért szívesen fáradunk s a miért áldozatot hoztunk, azt melengetjük is. Odahaza sokszor keserűséggel látom, hogy az emberek mindent készen kapnak, a válásukért alig kell fáradniok, — és sokan nem szeretik, mert nem irmerik. Ugy vannak vele, mint az az asszony, a ki nem a maga szive vérével, sem a maga keblén nevelte fel gyermekét.

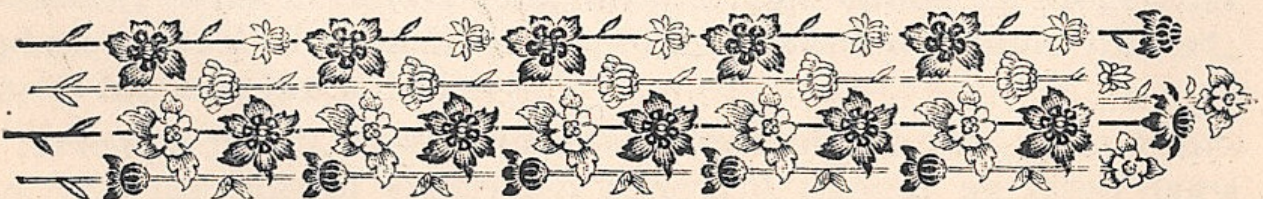
Ezért reményelem én, hogy az én amerikai honfitársaim még egyszer a mi édes közös magyar hazánk föntartói, oszlopai lesznek. Hiszen megbünhődte már ez a nép a multat is, a jövőt is, a magyarok Istene majd elhozza ránk a vig esztendőt s az édes szülőföld, Kárpátok bércei, az Alföld rónái, buzavirágos mezői vizhangozni fognak a magyar nép dalától, boldogságának és szerencséjének örömjajától.

Bilkei Ferenc.

Szent István első magyar király megkoronázása Esztergomban
az 1000-ik évben.

☞ TÁRCA. ☞

AZ IRORSZÁGI KUNYHÓ.

Németből: Sztroiny Antal.

IV.

— Folytatás.

Mooney Lajos szép tettének hamar hire ment a katonák sorai között, mert mindegyik elmesélte pajtásának s az ismét másnak. Így Rikton kapitány füleibe is eljutott, ki annak a századnak állt az élén, a melyben Lajos szolgált.

Rikton magához rendelte a derék ujonczot és sogáig barátságosan mosolyogva tekintett reá. Lajos szép alakja nagyon megtetszett neki; ugyanis testalkata az utolsó években igen előnyösen képződött. Termete sugár, magas volt, de azért izmai jól ki voltak fejlődve. Pirosló fehér arcza, koromfekete hajfürtei, szabad és nyílt tekintete mindenkire kellemes hatást gyakoroltak. Durva és szemtelen nem akart lenni, de csúszó-mászó és alattomos sem. Lajos már egyszerü irországi népviseletében is csinos legény volt, annál inkább a diszes katonaruhában, mely tetőtől-talpig testéhez illet.

— Szép katona vagy — szólt hozzá Rikton kapitány és megveregette a vállát — nemes állásod és szabályos növésed is ajánlanak, de még inkább nagylelkű teted, mely tiszteletemet megszerezte számodra. Boldog ország az, mely ilyen fiakat nevel. Mondd meg mi a neved és hová való vagy?

— Uram — szólt az ujoncz tisztelettel — neven Mooney Lajos. De otthonomnak tulajdonképen nincs neve, mert nagyon ismeretlen. Kunyhónk egyedül áll egy kis völgyben és szomszédaink irországi kunyhónak hívják.

— Az nem olyan ismeretlen előttem, mint hinnéd — felelte a kapitány -- nem Mooney Vilmos volt-e, ama kunyhó tulajdonosa? és nem a te atyád volt-e a ki a dublini öbölben életét vesztette,

midőn legjobb barátaim egyikét a halál torkából kiragadta? Lajos, szivemből örülök, hogy megismertelek! Viseld magad jól, légy mindenkor jó katona és mindig lesz gondom reád. Föl is szólítalak, fordulj minden ügyedben-bajodban hozzám, ha nem tudsz magadon segíteni.

— Nemes uram! — szólt Lajos és meghajtotta magát — mert olyan jóindulattal van irántam, bátorságot veszek magamnak mindjárt most és előadom kérésemet.

— Hadd halljam! — viszonzá a kapitány — és légy biztos felőle, ha van hozzá hatalman, megteszem a mint kívánsz.

Lajosnak köny csillogott szemében, mindőn folytatá: „Szegény öreg anyám van otthon. Férjének holt hire, a néma fájdalom, mely érte epezti annyira elgyöngitette testét, hogy egyre betegeskedik. Most engem is elveszített, a kin teljes szeretetével csüggött. Hogy fog búsulni Lajos után! Kérem, rendelje el, hogy zsoldom felét fizessék ki pontosan az öreg Mooneynénak. Inkább megelégszem a fekete keyérrrel, mint hogy szükséget szenvedjen. És ha gazdag is volna, mégis örülne ennek a pénznek, mert Lajosától való.“

A kapitány megcsodálta az ifjút. „Ily nemes sziv — mondá — ritkán dobog katonáim keblében. Meglesz, a mit kívánsz Lajos, és nem foglak feledni.“

A kapitány elbocsátotta és Lajos, óhaját teljesülni látván, örömmel és vigan ment mindennapi testgyakorlatai után. Rövid idő alatt felülmulta társait az ügyességben és bátorságban, úgy hogy előljárói nem ritkán mintaképül és buzdító példa gyanánt állították a többiek elé. Főlebbvalóival szemben tiszteletteljesen és szerényen viseltę magát s pontosan és gyorsan végezte parancsaikat.

Pajtásaival szempen oly szivességet tanusított, mely a jó és derék katonákat magához vonzza, a rosszerkölcüeket és durvákat pedig messzire eltávolítja. A lármás dudaszóról és pálinkás-telepekről semmit sem akart tudni és inkább eltúrte, hogy „ábrándos“ gúnynévvel illessék, melyet az ivópajtásck adtak neki, minthogy piszkos asztalukhoz üljön. Időnkint, mikor a katonai gyakorlatok szüneteltek, kiment a szabadba s fájdalommal, sokszor könyekkel szemében, hazája felé tekintett és búsuló anyjára gondolt. De a mező füve, virága, a napsugarak kedves csókjai s a szellő szelid fuvalma nem voltak képesek megenyhíteni bánatát. Azért hamar visszasietett a városba, elment az Isten házába, leborult az Oltáriszentség előtt, elpanaszolta az Úr Jézusnak bűját-bajját és legszentebb Szívének oltalmába ajánlotta édes anyját. Elmélkedett az isteni szeretet nagyságáról; forró vágyako-

zással keblére szoritotta lélekben drága Megváltóját és az áldott Üdvözítő édes ölelésében föltalálta lelke nyugalmát.

Pár hét alatt Lajos kész katonává gyakorolta be magát. Ekör parancsot kapott a kapitány, hogy századával Dublin városába utazzék és vegye át a partőrséget. Lajos reszketett, midőn a hirt vette, mert így alkalma nyilt, hogy meglássa a helyet, a hol atyja életét vesztette.

A nemes kapitány nem nyugodott, míg annyira nem vitte, hogy Lajos altisztté lett. „Derék Mooney — szólt — most többet küldhetsz anyádnak, mint eleinte. Örülni fog és láthatja kelöle, mily feddhetetlenül viseli magát fia a katonák között is.”

Lajos örömkönyekekkel köszönte. Mielőtt elutazott, megbizott egy kereskedőczéget Bray városában, hogy zsoldja felét fizessék ki pontosan hozzátartozóinak.

A mint Dublin városába ért, első dolga volt, hogy kimenjen a tengerpartra és fölkeresse a parti növények között atyja emlékkövét, melyet társai állítottak neki. Minden hajóslegény megmutathatta a helyet, a honnan az öreg Mooney a csolnakba ugrott. Vele sirtak, midőn megtudták, hogy ő a megboldogult derék Vilmosnak fia.

Az ifju Mooney megszabott katonái teendői között teltek a napok, teltek a hetek és — hamar elmúlt egy év. Ez idő alatt gyakran volt alkalma, hogy övéinek hirt adhasson életéről és ügyeiről; és viszont hozzátartozóinak hogylétéről s a pénz pontos fölvételéről is könnyen értesülhetett. Ez tökéletesen megnyugtatta a jó fiút. Már most is vágyódó örömmel gondolt az órára, melyben szolgálatától elbocsátják, s ő vigan és szabadon visszatérhet édes anyjához.

De most még nem lehetett a hazatérésre gondolni. Egyszerre éjjel indulót fujtak. Lajos századát egy irországi ezredhez csatolták, mely útrakészen állt a parton. Az öbölben fölfegyverkezve álltak a nagy hadihajók.

— Utunk hosszú, nagyon hosszú lesz! — hallotta Lajos sutogni társait. — Háború van Spanyolországban. Saragossa előtt kell majd küzdenünk.

Ugy is volt. A kapitány magához hívatta Mooney altisztet és tudtára adta, hogy az irországi ezrednek sorozták, melyeknek azonnal Spanyolországba kell menniök. „Lajos — szólt hozzá — te a fáradságos útban apródom és társam lesz. Így legalább oly férfi lesz oldalamnál, kinek hűségében és bátorságában bízhatom.”

Lajos megköszönte és azonnal hozzálátott, hogy mindent elkészítsen, a mire a kapitánynak szüksége lesz.

Midőn eljött a pillanat, melyben rendre álltak, hogy a legénység a hadihajókba osztassék, Lajos szive nagyon elszomorodott és aggodni kezdett, mert hirtelen messze útvjáról még tudósítást sem küldhetett, hazájába. De a fölkelő nap, mely a tenger színét átláthatatlan tükörré változtatta és barátságosan letekintett az úszó hadihajókra, melyeknek fődélzetén a katonák harcziás reggeli dalokat énekeltek, az ő szivébe is elküldte a reménynek és vigasztalásnak egy sugarát. Még egyszer hátratekintett hazájának partja felé és csendes imádságban az Ég oltalmába ajánlotta anyját, szeretteit és összes honfitársait.

Mióta Lajos nem volt otthon, az öreg Mooneyné gyászos, bánatos életet élt. Szemevilága elgyöngült, úgy hogy vezető nélkül környezetének épen csak legismertebb helyeire mehetett. És ennek egyedül a sok köny volt az oka, melyekkel reggel és este Lajosát siratta.

Bertalan minden lehetőt megtett és a legjobb viselettel iparkodott hibáját jóvá tenni. Szorgalmasabban és jobb kedvvel dolgozott, mint azelőtt; és a mellet Lajos helyében a földmívelést és baromtenyésztést is végezte. Ha valahová ment, mindig hozott anyjának valami szépet és újat ajándékba, hogy fölvidítsa — de ő csak könyekkel felelt: „Lajos nincs itt! Hogyan örülhetne az öreg Mooneyné?”

Évike, hűséges menyee, úgy ápolta mint édes anyját, hogy hiányát ne érezze ama gyermeki gondoskodásnak, melyben Lajos részesíté. És mivel tudta, hogy az öreg asszony mily szeretettel csüggött kis unokáján, Emmán, sokféle szép mondásra és dologra tanította a gyermeket, hogy meglepje vele a nagymamát és üzze el vele a néhány órára bánatát. Emma elhozta neki a tavasz első virágait a mezőről, vagy egy fiatal madárkát vitt neki, avagy egy csillámcsigát, melyet a tó a parta hányt. Az öreg Mooneyné mosolygott ugyan a gyermek ártatlanságán; de könyei csakhamar elnyomták mosolygását, régi fájdalma ismét elfoglalta szivében megszokott helyét.

Évike új eszközről gondolkozott, hogy megvigasztalja őt., „Azt kell tennünk és mesélnünk — szólt férjéhez — a mit Lajostól szívesen látott és hallott. Azt hiszem, ez lesz a leghathatósabb balzsam sebére, melyet Lajos távozása ütött szivén.”

Egy este, midőn csendesen és búsan együtt ültek a kunyhó előtt és az öreg Mooneyné összekulcsolt kezekkel az estipirkat tekintve Lajosról beszélt, Évike elkezdé a dalt:

Ha bú, ha gond emészti szivedet,
És nem találsz vigaszt, enyhületet,
Emeld az égre könyező szemed:
Onnan felülről áldás szál reád,
Enyhít, segít, vigasztal jó Atyád,
Nem hagyja veszni szenvedő fiát!

Az öreg Mooneyné arcza az ének hallatára egészen más szint öltött. Könyei ugyan sürűbben folytak, de nem oly keservesen. A dal vigasztalása, mert Lajostól származott és az égre utalt, megkönnyítette egész valóját. Meghatottan ölelte át menyét. Évike — mondá — te jó asszony vagy. Jer, hadd nyugodjam meg kebleden! Hadd sirjam ki bánatomat, akkor megenyhülök! És ha megint búsulni látsz, vigasztalj meg ismét Lajos énekével!“

E mellet fölvidult az öreg anya és emészto bánata könyeinek árjában megenyhült fájdalom má olvadt.

Legvidámabb azonban azon napokon volt, mikor arról értesült, hogy Lajos jól érzi és jól viseli magát és hogy fölebbvalói meg vannak vele elégedve. A pénzt, melyet fia időről-időre küldött, összerakta egy kis szekrénybe s egy fillért se akart belőle kiadni, míg Lajos vissza nem jön. „El akarom tenni jó fiam számára — mondá — hogy maradjon meg gyermekei számára örökségül, hadd lássák, mennyire szerette Lajost az ő édes anyja!“

Igy mult el egy év. De egyszer csak tovább késett a hír Lajos életéről és hogylétéről. Ez újra nyugtalanította anyját. Még inkább megijedt és még nagyobb gondba ereszkedett, midőn kijelentette a kereskedő, kinél a pénzt rendesen fölvette, hogy további fizetésre nincs utalványa.

Bertalan mindenütt kérdezősködött utána a környéken, de hiába. Több hónapot töltöttek ebben a kínos nyugtalanságban.

Ekkor így szólt az öreg Mooneyné: „Nem, én nem élhetek tovább ebben a borzasztó bizonytalanságban. Bertalan, utazzál kedvemért és öcséd kedvéért Dublin városába. Ah, talán beteg; ah, talán meghalt! És nem akarják tudtomra adni. Lajos nem látja többé hazáját! Lajos meghalt! Legyen akármi, de nekem tudnom kell, hogy miért késik a hír!“

Bertalan szivesen ráállt, hogy mindjárt másnap hajnalhasadtával útra kél. Az öreg Mooneyné s Évike annyiféle ajándékot raktak össze Lajos számára, hogy bátyjának ugyancsak volt mit vinnie. És Bertalan az asszonyok száz meg száz köszöntésével s jó kívánatával, két fiáért könyörgő anyjának áldó imádságától kísérvé, elhagyta a kunyhót. A legkisebb akadály sem gördült útjába. Szerencsésen érkezett Dublin városába. Azonnal kiment

a tengeröbölhöz és jelentkezett a partörtség főtisztjénél. „Öcsém, Mooney Lajost jöttem meglátogatni — mondá — mert már rég nem hallottunk hirt felőle. Innen küldte utolsó értesítését hazájába.“

Ez volt a válasz: „Mooney Lajos már nincs a partörségnél. Az irországi ezredekkel átvitorlázott a tengeren. Saragossa előtt véres csatát vívnak. Hogy meddig kell ott maradnia, azt nem tudjuk. Adja az Isten, hogy sértetlenül visszatérjen!“

Folytatjuk.

A lelkiismeret hatalma. A szabadkai bérgyilkosság vizsgálatánál történt, hogy a gyilkos: Jánosi Aladár egy hónapi tagadás után végre bevallotta, hogy ő a gyilkos. S mivitte erre rá? A lelkiismeret. Jánosit többször kivitték a gyilkosság színhelyére, de az útközben levő feszület előtt egyszer sem vette le kalapját, mert, mint a rendőrbiztosnak mondá:

— Féltem, hogy a keresztben levő Krisztus lekiált: Te vagy a gyilkos!

— S miután bevallotta bűnös tettét, a kalapját leemelte s így szólt:

— Most megkönnyebült a lelkiismeretem a vallomástól.

Borzasztó helyzetében öngyilkos akart lenni, de magábaszállt, papot kértet, meggyónt s utána megkönnyebült, belenyugodott szomorú helyzetébe s az Isten kegyeleme megviasztalta.

Ime a lelkiismeret hatalma s a gyónás fölemelő, vigasztaló, engesztelő volta! Itt az ember csak azt mondhatja: a lelkiismeret s a gyónás Isten remekműve.

„Csak tncoljatok édes gyermekeim.“

— Urnapi szokás Sevillában. —

Azon jó emberek, akiknek nem volt alkalmuk vagy szükségük arra, hogy utazgassanak vagy sokat olvassanak, bizonyára nagyot néznek ha az alábbiakat elolvassák. Itt ugyanis nem aféle amerikai pikniki— vagy báli táncról van szó, hanem valódi szent táncról, melyet a spanyol gyermekek lejtének Sevillában Úrnapján a nagy székesegyházban a legméltóságabb Oltáriszentség előtt, mert ez ott így szokás.

Ne gondoljunk azonban valami eszeveszett rendetlen táncra. Nem amolyan „csárdás“ vagy „polka“ — féle — az, hanem mindenkit megható ünnepies, tiszteletteljes hódolat a Szentségben lévő Názáreti Jézusnak. Olyan tánc az, mint a melyet a jeruzsálemi gyermekek lejtettek az Üdvözítő előtt akkor midőn városukba a nép Hosannájától kísérve bevonúlt.

Sevillában ősrégi szokás, hogy Úrnapján a nagy székesegyházban egy hatalmas alkotmányt építenek s azt kívül belül a lehető legszebben felékesítik. Ebben oltár van s a szentségi Jézus millió virágok, s temérdek égő gyertya fényében ott trónol. **A szentségtartó több méter magas, ezüstből vert gyönyörű ötvös-munka.** Midőn az orgona megszólal, a szekrestyéből 16 gyermek jön elő. Kezdődik a tánc. Az „Örökimádás“ című kitünő magyarországi hitbuzgalmi folyóiratban következőképen írja le ezt M. L.

„A legkissebbek hat-hét évesek, a nagyobbak tizennégy-tizenöt évesek, olyanok, mint az angyalok. Kékbe és fehérbe öltözve fekete hajfürtjeik szabadon lobog tova, fejükön a tollakkal éke-

sittet sombrero, kezük szabad. A mint a szentség elé érnek, leborulnak és mély meghajtással üdvözlik az ég királyát; majd fölkelnek s a zene halk ütemére lassan megkezdik az ünnepélyes táncot. Mindenki bámulattal néz oda, mert a kis spanyol gyermekek valósággal imádkoznak. Mindig csak a szentségre néznek és gyönyörködtetik az Übvözítőt; érzik a kicsinyek, hogy ezt nem az emberek kedvéért, hanem igazán az Istennek teszik. Élő hittal táncolnak, könnyed minden mozdulatok; lassan, ünnepélyesen folyik a tánc, hol szétmennek, hol összejönnek s kézen fogva hódolnak a mennyei király előtt, majd leteszik a széles sombrero fejükről, s tovalebegő hajjal lelkesen keringenek tova a zene bűvös hangjain. Alakjuk egybeolvad a párás levegővel, s időnként csak egy halkán rezgő fénysávot lát az ember maga előtt, majd lassabb lesz az ütem s újra kibontakoznak a fénytengerből az imádkozó gyermekek finom körvonalai. Mindenki áhitattal csüng a látványon. Egy félóra múlva a castagnettek végsőt szólnak, az alakok mindinkább távolodnak és végre eltűnnek.

A spanyolnak ez kell. Ez annyit ér előtte, mintha a pap a szószékről a hit érveivel bizonyítaná be, hogy Jézus itt él és uralkodik közöttünk. A spanyol táncára a legbüszkébb, tehát legdrágább kincsét adja a Szentségnek. Beszéli, hogy néhány idegen pap panaszkodott a pápánál e miatt, nevetségesnek, méltatlannak nevezte e táncokat; a pápa azonnal kérdőre vonta a sevillai káptalant és elvárta, hogy a kérdést tisztázzák előtte. A káptalan úgy határozott, hogy semmit sem felel szóval, hanem elküldi a Szentatyához a tizenhat gyermeket, hadd győződjék meg a Szentatya maga, hogy kinek van igaza. Ennél okosabbat, úgy gondolták, nem tehetnek. Úgy is volt, a táncos gyermekek elérkeztek Rómába s megjelentek a Szentatya előtt. A pápa a trónon ült és úgy fogadta a gyermekeket; majd jelt adott, hogy kezdjék meg a táncot. A zene szólott s a kicsinyek végig lejtettek a fogadóterem tükörsima márványlapjain s táncoltak élő hittal, tiszta szívvvel, mintha csak odahaza lettek volna Sevillában. Elég! mondotta a pápa. Táncoljatok csak édes gyermekeim tovább, így táncolnak az angyalok odafönn az égben!“

A katolikus zarándok Rómában.

Irta Grósz Ferenc perth-amboy-i plebános.

VIII.

RÓMA NEVEZETESSÉGEI.

A Laterán-templom a pápának, mint római püspöknek, püspöki temploma, miért is minden pápa, így a mostani is, nagyon sok gondot fordít arra. Ezt mindjárt észreveszszük, ha belépünk a templomba, mert minden csak úgy ragyog az aranytól és minden oly kedvesen mosolyog le reánk; azt hiszszük, egy darabot látunk a mennyországból. Ezen templom Róma négy főtemplomának egyike s mint ilyenek szintén van jubileumi kapuja. Ezen templomban több zsinatot tartottak; hiszen többször hallottunk említést tenni a lateráni zsinatokról. Még ma is látjuk a templom hátsó részében azon székeket, melyekben a lateráni zsinatok atyái ültek. Az egyház története a bazilika történetével annyira összefügg, hogy az egyház történetét és e templom történetét megírni egy s ugyanaz volna.

A bazilika öt hajóból áll. A pápai oltár előtt ismét egy confessio van, a hol azon asztalt is örzik, melyen **szent Péter apostol a szentmise áldozatot bemutatta.** Az oltárban szent Péter és Pál apostolok fejei is vannak.

Gyönyörű mozaik-képek kötik le figyelmünket. Így például a háttérben, a mint III. Innocens pápa zsinatot

tart. És vele szemben van XIII. Leo szentatyánk, a mint e templomrész újjáépítésének tervét jóváhagyja.

A pápai trónhoz öt lépcső vezet föl. A trón előtti padlószaton egy mozaik kép van, mely egy áspis kigyót, oroszlánt, baziliskust és sárkányt ábrázol, figyelmeztetve így a zsoltár e szavaira: Az áspiskigyó és baziliskus fölött fogsz járni és az oroszlánt és sárkányt el fogod taposni.

Fenn látjuk azon képet, a mint a keresztből, mint az élet fájából a kegyelemforrások csergedeznek és a habokban két szarvas és hat bárány fürdik. Ezen állatok jelképezik az összes népeket, a mint a kereszt kegyelemvizeiben enyhülnek. Ezen templomban van Szylveszter pápa sirja is, ki első királyunknak, szent Istvánnak a koronát adta. E sirnál tartott boldogul elhunyt Steiner Fülöp székesfejérvári püspök, mint a szent király kiváló tisztelője, az 1900-ik évi nagy nemzeti zarándoklat alkalmával mindenkit könyekig megható szép beszédet.

De leginkább azon **asztalt** akarjuk látni, melyen az isteni Üdvözítő apostolaival az utolsó vacsorát ette s melyen a legméltóságosabb Oltáriszentséget is szerzé. A kereszthajó bal végén látunk az oltár felett egy domorképet, az utolsó vacsorát ábrázolja. Ezen kép mögött van üveggel eltakarva a szent asztal, melyet azonfelül még egy posztódarab is elföd. Ha meg akarjuk nézni, forduljunk csak bátran egy ottan a szekrestyében levő paphoz.

Ezen templomban azonfelül még több nevezetes ereklye is van; így többi között: Krisztus keresztjének egy része, a szent lepel egy része, a biborköpeny egy darabkája, a melyben az Urat gúnyolták és arcul köpdösték, egy darabka azon láncból, melylyel szent János evangélista is meg volt láncolva stb.

A bazilika mellett van még a lateráni klastrom is, mely szintén megérdemli figyelmünket. Itt van ugyanis a jeruzsálemi templomból több oszlop, többi között azon

oszlop is, melyre Krisztus Urunk halálos ítélete ki volt függesztve és azon kútnak egy része is, melynél Jézus a szamaritánus aszszonynyal beszélt.

A bazilikával szemben van a szentlépcső temploma, melynek olasz neve: **Santa Scala**. Ezen templomban van az a márványlépcső, melyen az isteni Üdvözítőnek elítéltetése alkalmával többször fel kellett mennie Pilátushoz. Ezen lépcsőt szent Heléna hozta Rómába és az ő tiszteletére épült e templom. A lépcsőnek 28 foka van és fával van befödve. Minden keresztény bánatkönyvek között, térden csúszva halad fel e lépcsőkön, melyeken az isteni Üdvözítő is vérét ontá. A lépcső aljának két oldalán egy-egy márványszobor áll, az egyik, a mint Judás Jézust csókkal elárulja, a másik a mint Pilátus az ostorcsapásoktól szétmarcangolt Üdvözítőt mutatja e szavakkal: „Ime az ember.“ Ha a felső lépcsőt is áthaladtuk, akkor a szentek-szentjének kápolnája (Capella Sancta-Sanctorum) előtt vagyunk, mint azt a felirata is mutatja: „**Non est in toto sanctior orbe locus**“, „**az egész világon nincs szentebb hely.**“

Itt nagy tiszteletnek örvend még az Üdvözítőnek egy képe, melyet állítólag nem emberi kezek alkottak. Ezt keletről hozták. A hányszor csak Rómában nagy szükség volt, mindig körmenetben tisztelték. Legutóljára 1866-ban történt, tehát röviddel azelőtt, hogy Rómát a pápától elrabolták, hogy IX. Pius pápa a szent lépcsőkön felesúszva, könyhullatás között kérte e kép előtt az isteni Mestert, segítse meg e bajban.

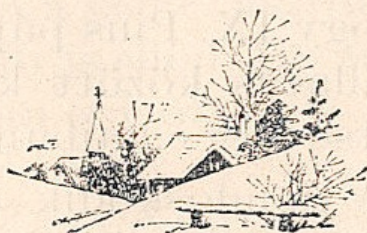
Hogy mennyire gondoskodik az olasz kormány a templomokról, azt itt is láthatjuk. Mert ezt a templomot is elrabolták az olaszok a pápától és noha az olasz kormány az ő templomaiban folytonosan zaklatja a zarándokokat pénzgyűjtéssel, az olasz kormány mégis elnézi, hogy még e szent helyre is beesék az eső . . . Persze a liberális olasz kormánynak Garibaldi-szobrokra kell a pénz.

E templomból kilépve, kis távolban a fal mellett egy egytornyú templomot látunk, a szent kereszt templomát, melynek olasz neve: Santa Croce in Gerusalemme.

Ezen templom szent Heléna palotája volt; miután azonban a szent asszony a szent keresztet feltalálta és Rómába hozta, annak tiszteletére építtette e bazilikát. Nagy tisztelettel lépünk e templomba, hisz **a fundamentum egy része a Kalvária hegyéről hozott föld.**

A bazilika három hajóból áll és a főoltár alatt szent Cesarius vértanú holtteste nyugszik. A festmények a szent kereszt feltalálását ábrázolják. Egy földalatti kápolnában, mely szent Ilonának van szentelve s melybe a nőknek nem mindenkor szabad bemenniök, nagyon nevezetes ereklyék vannak; így: a szent keresztnek nagyobb részei, a szent kereszt feliratának egy része, a töviskoronának egy tövise, egy szög, melylyel Krisztus urunkat átszegezték szent Tamás újja, melylyel az Úr oldalába nyúlt, a bűnbánó latornak, Dismasnak, keresztje s így tovább. Az oltár előtt szent Theodor vértanú holtteste nyugszik.

-- Folytatjuk. --

Szeretettel kérem a Hajnal tisztelt olvasóit, sziveskedjenek a lapért járó hátralékot beküldeni, illetve előfizetni. M. G. szerkesztő.

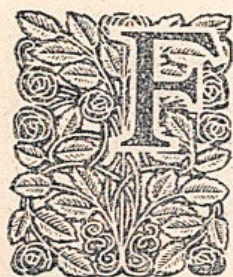

A sátán tizenhárom-fiókos almárioma.

Tanulságos tréfás történet.

(Abraham a Santa Clara.)

urcsát álmodott egyszer egy messze földön híres gyóntató-anya, akiről megvagyon írva, hogy amilyen ártatlan lelkű, amennyire szentéletű volt, annyira tréfás kedvű is egyuttal.

Ugyan, hát mit is álmodott?

Bizony se nem szépet, se nem jót, merthogy ál-
mában igen rossz helyre került: a pokolba. Hanem persze nem büntetésképen, csupán csak azért, hogy, ha majd fölédred, még jobban megmagyarázhassa gyónóinak, milyen szörnyen félelmes az örök kárhozat tüze.

Ahogy a jámbor pap az álmok országán keresztül az elkár-
hozottak gyehennájába ért, föltámadt benne az ő régi jókedve s
amit oly sok ember egész komolyan hej de hányszor megtesz --
van úgy, hogy egyik-másik egész életén keresztül egyebet sem tesz
— makulátlan lelkének gyermeki tréfálkozásával: udvarlására
sietett Belzebub sátánnak, a vörösnyelvű vasvillás ördögök fejede-
lémének.

— Szerencsés jó papot, Belzebub úr, hogy szolgál a drágalá-
tos egészsége? Így vette fel a szót a mókázó pap.

— Bizony nem a legjobban, dörmögte a sátán. Már réges-
régén ütöm-vétem ezt a szurkos, fekete mesterséget, hanem
ilyen förtelmes melegem, mint most van, talán sehasem volt vi-
lág életemben. Éjjel-nappal úgy csurog rólam a veriték, hogy
szinte azt hiszem az a huncut, akasztófára való Lucifer, akinek

én fejedelme vagyok, ő meg az én kenyéradó gazdám és királyom, hát mondom ez a hóhérkötele annyira megizzant engem mostanában, hogy én utóbb is azt gondolom, szappant akar főzteni belőlem. Amilyen cégéres akasztófavirága, még ki is telik tőle.

— Ej, ej csóválta tisztos fejét a pap, magában pedig azt gondolta: csak sülj meg, ebadta beste lelke, elég szerencsétlen felebarátomat nyársra húztad már, hát csak hadd pörköljenek meg téged is.

A gyóntató-anya azután így folytatta a beszélgetést:

— Amúgy máskülönben mi ujság erre felé, Belzebub uram?

— Semmi különös. Sok a dolgunk. Teszem azt, éppen tegnap éjszal a kvártélyoztak be hozzánk egy nagy sereg nyelves, zsémbes asszonyt, azokkal annyi bajunk akadt, hogy ámbátor hétrét görbültünk, majd kétfelé szakadtunk, mégis alig birtunk velük.

Idáig jutott a sátán szóváltása, amikor hirtelen szavába vágott valahonnan valamelyik szolgálattelvő, lólábu kisördög és valami sürgős dologban elszólította.

Belzebub odább is állt nyomban, döcögve, bicegve, sántikálva, hanem úgy mentéből még oda szólt a papnak:

— Sietős dolgom akadt, de azért csak várjon meg, nemsokára itt leszek megint, aztán elbeszélgetünk. Hanem, amíg oda leszek, azt az egy tanácsot adhatom, ott a sarokban ahhoz a tizenhárom-fiókos almáriumhoz hozzá ne nyuljon, különben magára vethet, ha meggyülik vele a baja.

A sátán elment, a pap várt, várt, hanem várakozás közben — mi türes-tagadás benne — egyre nagyobb lett a kíváncsisága. Vajjon mi a szösz lakhatik hát abban a tizenhárom almárium-fiókban?

Ott állt a nagy almárium a sátán fogadó szállájának a sarkában. Mennykő nagy vasszörnyeteg volt, amelyet Belzebub legöregebb legényei kovácsoltak. Ugy izott-lángolt, hogy akár melyik acélgyár, amikor északa dolgozik, csak kismiska hozzá képest. Hanem a fiókok, az almárium-ládák fogai, amiknél fogva kihuzták, betolták őket, azok csodálatosképen hidegek s bárki megfoghatta valamennyit, anélkül, hogy megégette volna a kezét.

Észrevette ezt a gyóntató is s egyszercsak kihuzta a legfelső fiókot. Rettenetes forróság csapta meg az arcát, ám azért mégis bele nézett a fiókba. Mit gondoltok, kik süttek ott? Az **uzsorások**. Életükben örökösen dideregtek, vacogtak a pénzük miatt, no most ugyancsak kijutott nekik, a melegből. Voltak köztük zsidók

szép számmal, de megvallva az igazat, akadt keresztény is jócskán.

— Nagyon jó nektek itt, gondolta magában a pap s betolta az első és kihuzta a második fiókot.

Abban voltak a **sikkasztók**, köztük az **amerikai futóbankáro**k közül is egy csokorra való. A harmadik fiókban lapultak meg a kisebb, nagyobb **zsiványok**. Köztük az utonállók, rablók, tolvajok, olyanok is akik másoknak nem a vagyonát rabolták el, hanem a becsületét. Ebben a fiókban sok hazug ujságíró is lehetett látni. A negyedik fiókban csücsültek a különféle **népnyuzók**, akik között sok volt a fiskális és sok a szociáldemokrata-vezér. Sokan közülök amolyan köhögös magyarsággal beszélgettek é igen soknak csunyául görbe volt az orra. Az ötödik fiókba azok szorultak, akik nem csak hogy maguk nem szentelik meg a **vasárnapot**, noha módjukban volna, de még a náluk munkában levőkét is megszentségtelenítik, mert elvonják őket a templomtól. Ebben a fiókban csakugy hemzsegték a magyarországi szolgabírák és falusi jegyzők. A hatodik fiókba zárták az ördögök az **istenkáromlókat**. Ebben a ládafiában egymás hátán kucorgott a sok katona, generálistól le a kutyamosóig, hanem azért volt ott civil is, több is mint kellett volna. És gondoljátok csak el, ebből a fiókból jóformán egyebet se hallott az ember, csak magyarszót . . .

A hetedik fiókban mindenféle hamis mérlegű, dupla krétájú csalóka rőfű **kereskedők** és **boltosok** kuksoltak. Volt ott Slézinger, de annyi, hogy még a legszemfülesebb takarékpénztári könyvelő se tudta volna valamennyit számon tartani. A nyolcadik fiókba csukatta Belzebub azokat a **korcsmárosokat**, akiknek hamis volt az itcéjük, meszelyük, mértékük, meg akik csinált bort, pancsolt italt mértek. Ebben a fiókban temérdek volt az amerikai szalonos is. A kilencedik fiókban gubbasztottak a **korhalyek**. Elepedtek a kinzó, égető szomjuságtól, de bizony a pokolban nem akadt se sör, se viszki, még csak egy csöpp víz sem. Bezzeg itt nem „hermónikázott“ senki! A tizedik fiók csupa **kártyással** telt meg. Ebben a fiókban sok bukott földesúr szégyenkezett. A tizenegyedik fiókban a **paráználkodókat** találta meg a pap. Sok volt köztük a főburdos. A tizenkettedik fiókban azok a megátalkodott, felfuvalkodott atyafiak sustorogtak a nagy tűzön, akik az **anyaszentegyházat semmibe se vették**. Azok, a kik így szoktak beszélni: mit nekem pap, hitközség, templom! Ebben a fiókban irgalmatlanul sok volt az amerikás miszter.

Igy nézegette végig a jámbor pap az ő álomlátásában az al-

márium tizenkét fiókját. Baja egyikkel sem akadt, mindegyiket be is tudta megint zárni ha kinyitotta.

Hátra volt a tizenharmadik. A legutolsó, a legelső, a legnagyobb. A hogy ezt nyitogatni kezdte a pap, olyasfajta dünyögés, zümmögés, zakatolás ütötte meg a fülét, mintha valami méhesbe, talán inkább, mintha valami malomban járna.

— Ejha! Hát itt ugyan kik lehetnek?

Abban a tizenharmadik fiókban bizony csupa rossz asszony, haszontalan fehérnép volt. Akadt ott kikapós menyecske, szökött miszisz, angyalcsináló bába, gyermekvesztő anya, házsártos feleség, szipirtyó anyós, dologtalan, rendetlen háziasszony majdnem annyi mint ahány vízcsöpp van a nagy Óceánban.

Ezzel a tizenharmadik fiókkal nagyon meggyült a pap baja. A sok vászoncseléd egymásután kipenderült a fiókból s éktelen nyelveléssel szaladt szanaszét a pokolban mindenfelé. Az ördögök talán mai napig sem tudták őket visszaterelni a helyükre.

A jámbor pap erről már nem tud fölvilágosítást adni, mert amire idáig ért álmában, akker egyszerre — fölébredt . . .

*

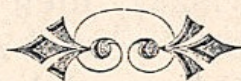
Ez a történet bármilyen tréfásnak látszik is, igen sok tanulságot hordoz méhében. Akinek nem dolmánya, ne gombolja magára, de akire ráfér, értse el.

Ami pedig az asszonyokat, leányokat, általában a fehérnépet illeti — a szelid, tisztalelkű nő: a férfiak örzőangyala. Ám a rossz, a magáról megfeledkezett nőszemély: száz ördögnél gonoszabb. Régi dolog . . .

— En tudom, hogy a „Hajnal“ buzgó női olvasói közül senki sem kerül abba a tizenharmadik fiókba!

(Galánta, Pozsony megye. 1909. június 18. Jézus Szive-ünnepén.)

Dr. Helvey Lajos.

MUTATVA NYSZÁMOKAT bárkinek szivesen és ingyen küld a Hajnal kiadóhivatala.

KRÓNKA.

§ **Megnövekedett kollektá.** 100 évvel ezelőtt egy ütött kopott hajó utasai hosszú megpróbáltatás után New York partjain kikötöttek. Hálából mind szent misehallgatásra mentek New York akkori egyetlen katolikus templomába. Legrongyosabb társuk, Devereux Miklós aranydarabot tett a perselybe. A sekrestyés szánakozva mérte végig és vissza akarta adni rögtön a nagy pénzt. „Csak hagyja — szólalt meg a szegény utas — én ezt jó szívvel adom szerencsés megmenekülésemért.” 50 évvel később ugyanaz az ember egyezer dollárt adományozott egy katolikus intézmény felállítására. Nem kamatozott e néki búsásan a perselybe dobott arany-pénz?

Más nótája van azonban annak a honfitársunknak, aki pár évvel ezelőtt ugyancsak aranydarabot csúsztatott a perselybe, de nem szándékosan, hanem mert szórakozottságában oda nem nézett és egy centesnek gondolta a kis kemény jószágot. Másnap már rohant is a paphoz:

„Adja vissza az én 5 dollárosomat, de mindjárt.”

— Már tartogatom is készen, itt van. Magától lelkem — szólt a pap — nem is mernék feltételezni ily nagy áldozatot.

A munkás zavarodottan távozott. Tán még ma is azon rágódik, mit jelenthettek a pap szavai. Annyi azonban tény, hogy ugyanaz a munkás évről-évre **szegényedik.**

@ **A szálla, meg a gerenda.** Junius 13-án nagy ünnepet tartottak New York államban a middletowni methodista propestán-sok. 12 gyereket kereszteltek meg azzal a vízzel, melyet pászto-

rok a Jordán folyónak éppen azon helyéről hozott, hol 1879 évvel ezelőtt az Ur Jézust magát keresztelte meg Szt. János. Az ujságokban telekiabálták a világot ezek a methodisták, azt állítván nagy örömmel, hogy éppen azt a vizet használják keresztelésre, melyet az Üdvözítő szentelt meg jelenlétével. Két dolgot azonban elfelejtenek e jámbor protestánsok. Elfelejtik azt, hogy minket gucsmolni szoktak, valahányszor valamely szentnek változatlanul és hamisítatlanul megmaradó ereklyéjét tisztelettel őrizzük. Elfelejtik továbbá, hogy a Jordánnak, valamint minden más folyónak vize soha sem lehet ugyanaz, hanem percről-percre változik, tovafolyik. A mily távol van az emberiség attól a viztől, a melyben Krisztus Urunk keresztelődött, épp oly távol állanak a middletowni kérkedők az — igaz hittől.

§ **Hőslelkű leány**, vagyis: a boldogító vegyes házasság titkai. New Yorkban egy katolikus özvegy ember, kinek leánya már 14 éves volt, protestáns feleséget hozott a házhoz. A mostoha megkivánta a leánytól, hogy vele járjon el a protestáns templomba. A leány ellenkezett. Mostohája nem engedte sztmisékre, a leány elhagyta szülei házát és nagy anyjához menekült. Mostohája birói uton akarta visszaparancsolni. A birónak azonban több esze volt. Kimondta, hogy hitbéli meggyőződése ellen semmire sem lehet kötelezni az embert. A mostoha még ekkor is kijelentette, hogy csak protestáns templomba engedi a leányt. Erre a biró megkérdezte a leánytól, hogy mi a szándéka. A hőslelkű gyermek így válaszolt:

„Szeretem atyámat, tisztelem mostohámat, de hitem mindennél drágább nekem. Nagymamámnál maradok.“ És ugy is tett, a miként beszélt.

‡ **A földrengés tanulságai.** A karácsonyi olasz földrengés romjait végigszemlélte nemrégiben egy amerikai utas. Ő mondja, hogy az összes templomok közül csak Szűz Máriának egy kis kápolnája maradt épségben. Éppen az, melyet a világi hatóság már egy fél év óta zárva tartott. A dúsgazdagok negyedében egy sokszoros milliomos kikerülte ugyan az agyonzuzatást, de utána éhen halt. Egy gazdag család ebédlőjében az asztal körül ülve holtan találták az előkelő vendégeket. Valamelyikük e szavakat írta papírra: „Megmenekedtünk a földrengéstől, de mindnyájunknak éhen kell vesznünk.“

£ **Ez már beszéd!** VII. Edvárd angol királyról mondják, hogy protestáns létére nagyon tiszteli a ka-

tholikusokat. Annyi tény, hogy koronáztatása alkalmával nem akarta azt az eskü szöveget elmondani, melyben tőle a katolikus egyház megvetését követelte egyrothadt régi törvény. Legujabban ezt a kedves apróságot írják róla: Valami utazása alkalmával a király észkozottak. Megtudta, hogy Franciaországból kiűzött szerzetesnők, akik most Angliában keresnek menedéket. A király erre magához hivatta az állomásfőnököt, megparancsolta neki, hogy első osztályu kocsiba tegye a nénikéket s **ne fogadjon el tőlük pénzt.**

¶ **Az érem másik oldala.** Franciaország kormánya másképen gondolkozik. Onnan még akkor is kikergetik az apácákat, ha ezek haldokló beteget ápolnak. Cambrag és Pleslin városkákban ragály ütött ki. Az onnan elűzött apácákat a polgármester is, az orvosok is visszahívták. A jámbor szerzetesnők feledve sérelmet, üldöztetést, rögtön visszatértek a kórházakba s pár nap alatt megszüntették a pusztító járványt. Mi lett a fizetésük? A kormány perbe fogta őket, mert engedély nélkül mertek visszatérni. Egynek kivételével mindegyiket ismételten elkergették. Azt az egyet meg csakis azért hagyták a kórházban, mert főzte a betegek ételét, ez pedig, a kormány kiküldöttjének kegyes kijelentése szerint „nem árthatott a betegeknek.“

‡ **Egy akol, egy pásztor.** Londonban átlag minden áldott nap **tíz** protestáns tér a katolikus egyházba, vagyis évente 3650! 10 évvel ezelőtt az összes angolországi megtértek száma volt 8000, egy év alatt. Most egyetlen egy város e számnak majdnem a felét adja. Mi lesz majd a jövőendőben, ha Isten kegyelme így működik továbbra is . . .

***Uszó kápolna.** Angliától északra esik egy nagy sziget „Iceland“, mely körül minden évben 3 hónapon át körülbelül 300 bárka lakói halászgatnak. Mindegyik bárkán 25 ember tartózkodik. Nagyobbrészükhöz katolikus. Hogy szent hitünk gyakorlásától ne legyenek megfosztva, egyik hajójukat kápolnának rendezték be. Vasárnaponként e körül gyülekeznek, végig hallgatván az istentiszteletet. E bárka egyuttal kórház is, meg postahivatal is. Kérdés: hogyan gondoskodik lelkének állapotjáról az a félmillió magyar katolikus, a kik Amerika 2000 különböző helyén laknak

széjjelszórva, százával meg tán ezrével csoportosulva, s a kik közül mindössze csak 30 telepnek van papja? . . .

|| **A szeretet csodája.** Montreálban (Canada) lakik egy Callaghan nevű öreg pap, a ki életében 5000 embert egymaga térített meg, köztük 260 kínai pogányt. A minap kérdezték tőle, hogy tudott elérni ilyen nagy eredményt? Válasza így hangzott: „Én nem tudom. Csak annyit tudok, hogy mindenkit, a ki nem katolikus létére hozzám közeledett, elkezdtem nagyon szeretni. A többit az isteni kegyelem végezte el.“

† **Drága sütemény.** Baltimore Szt. József templomát egy Venczel Károly nevű csavargó vendéglővel tévesztette össze, mert mise közben hangos szóval „strawberry shortcake“-et rendelt. Lefülelték persze és rögvést el is csukták. A bíró ezenfelül 100 dollár birságot szózott reá. Szegény „Csáli“ a drága süteményt még meg sem kóstolhatta.

** **Mi a hazugság?** Valaki azt kérdezte egy amerikai érsektől, hogy hazugság-é az, ha egy nő fiatalabb kort vall be, mint a mennyi idős. A tréfáiról híres érsek így válaszolt: „A hazugság csak akkor jó létre, ha egy józan ember a másik józan embernek tudva és akarva valótlan dolgot mond. Szükséges hát, hogy mindketten józanok legyenek. De hát melyik józan ember ne tudná, hogy nőtől lehetetlen megtudni az évek valódi számát? Józan ember ilyen hát nem is kérdez.“

§] **Vakmerő ítélet.** Szent Patrikról mondják, hogy a mikor az ajris pogányokat térítgette, elmondta nekik a többi között Jónás próféta történetét, kinek engedetlensége miatt Isten egyszer egy hajó összes utasait tengerbe meritéssel fenyegette meg. Közbevág erre az egyik nehézfejű ajris. „Nekem — ugy mond — olyan vallás nem kell, a melynek istene egy ember vétke miatt százakat akar elpusztítani. Miköztünk még a legpogányabb bíró se ítélkezne ilyen kegyetlenül.“

Szent Patrik erre a hitetlen ajrist egy méhes elé vezette. „Várj csak reám egy kis ideig, szólott a szent — mig egy uj köpüt keritek a méhecskéknak.“

Pár perc múlva, a mint visszatér Szent Patrik, látja, hogy a pogány ajris nagy dühödten fogdossa és öldösi a méheket. Százával heverték már előtte a földön.

„Miért bántod a szegény méheket?“ — szólt hozzá neheztelőleg.

— Már hogy ne bántanám (mondja a nekivadult ajris), mikor egyik épp az imént megszurta az orromat. Ördög vigye a sok bestiáját.

„Ejnye, ejnye, hát egyetlen egynek bűne miatt anynyi sokat kell mindjárt megbüntetni?“

Csak most értette meg Májk, hogy mire szólt ez a lecke. Szégyenkezve kért bocsánatot, a miért Isten bölcseségére oly vakmerő ítéletet mondott, és azon menten meg is tért.

Cs.I.

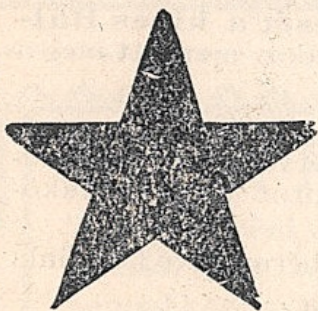

Ha valaki valami érdekes, megható történetet akar olvasni, olvassa el a „Irorszagi kunyhó“-t. A Hajnal tárcája.

VEGYEN HAZAI FEJKORPÁT

eltávolító szert. Eredménye biztos.

Akinek barnák a fogai; inkább ajánlja neki kitünő hazai fogfehérítő szereimet. Nálam kaphatók: fejkorpa, hajhullás, arc-pattanás mitesser, májfolt, bőrvörösség, lábizzadás, fogfájás stb. elleni kitünő hazai szerek. ———

MAGYARORSZÁGI

illatos mozdó szappanaim nagyszerűen finomítják a bő t. — Árjegyzéket hazai szerekről ingyen küld

JOE MESSERSMITH, importer
9112 Buckeye Rd. CLEVELAND, O.

ÜGYNÖKEINK.

Cleveland, O. Bodig József. — Detroit, Mich. Pálfi István. — Hastings U. H., N. J. Kucsera János. — Lorain, O. Kiss Károly. — Lord, Md. Bessenyei János. — Mc Adoo, Pa. Szalay Jenő. — Mc Dowell, WVa. Bikreszt Pál. — Pocahontas, Va. Kazai Mihály. — Scranton, Pa. Sághi Lőrinc. — South Bethlehem, Pa. Konyár János. — South Bend, Ind. Áder János. So. Norwalk, Conn. Kun Pál. — Throop, Pa. Kovács Sándor. — Toledo, O. Danykó József, Székely Bálint. — Torrington, Conn. Kiss Károly. — Trenton, N. J. Szmoliga Béla. — W. Hazelton Pa. Képes József. — Yonkers, N. Y. Mrs. Frank Karácsonyi.

Az ember legfontosabb szerve a gyomor.

Reá hárul a legnagyobb munka az eledel be fogadása, a táplálék megemésztése.

Leghíresebb orvosok állítják, hogy a gyomornak rendellenes működéséből származ az legtöbb betegség.

Egy kis túlterheltség mindjárt gyomornyomást, görcsöt, fejfájást okoz.

Ha elejét nem veszi ezen tüneteknek úgy felfúvadások, majd savanyú szájbúzők, felbűfögések keletkeznek, mindmegannyi jelei a gyomor senyvedésének, melyek az egész szervezetnek megrontásához vezetnek. **Szabályozza gyomra működését a híres Balson-féle Balzsammal**, mely már oly számosakat mentett meg a gyomor betegségek hosszú sorától.

Ne szenvedjen ne halogassa baját!

Már egy üveg elfogyasztása is meghozza jó étvágyát, elmaradnak fejfájásai, kellemetlen felbűfögései s a gyomrot rendes működésbe hozza.

Egy üveg ára 50 cent. 3 üveget hármentve küldünk.

Egyedüli készítője s árusítója

H. BALSON magyar gyógyszer-tára
27 Monroe St. 3-ik utca sarkán. Passaic, N. J.

MAGYAROK!

Ha pénzt akartok szerezni, ha házat, lotot vagy farmot akartok venni, forduljatok bizalommal ezen cimhez:

The Philip Richmond Realty Exchange

150 Second Street

Passaic, N. J.

Tüz-, élet- és baleset biztosítás.

A Főtisztelendő római-és görögkatholikus papság szives figyelmébe ajánljuk a Haj-
 :: nal kiadóhivatalában hapható ::
keresztleveleket és
házassági leveleket.

Latin nyelven. Finom papiron.
 12x17 nagyságban. Darabonként 2c.

: Telefon: :
1734 Passaic.

LABAS ANDRÁS

102 2-nd St.
Passaic, N.J.

Temetkező és Bebalzsamozó Intézete.

Minden e szakmába vágó megbizatásnak lelkiismeretesen, pontosan és olcsón tesz eleget. **Kocsik** temetésekre, esküvőkre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre, bármely percben olcsón kaphatók.

Mrs. F. Rowinski 51. Monroe St. Passaic, N.J.

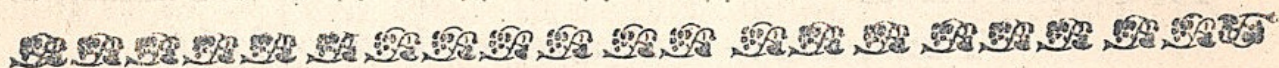
Temetkezési és Bebalzsamozási Intézete. Kocsik temetésekre, esküvőkre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre - éjjelnappal kaphatók. - **Telefon: 396. L. 1.** Passaic. - Jutányos árak!

Tavaszi - nyári mulatságok, bálók, piknikek legalkalmasabb,
legkedveltebb helye Garfielden (N. J.) a

...Hotel German Castle...

Tulajdonosa: Richard Faber.

Szép park. — Izletes ételek, tiszta italok. — Szobák.

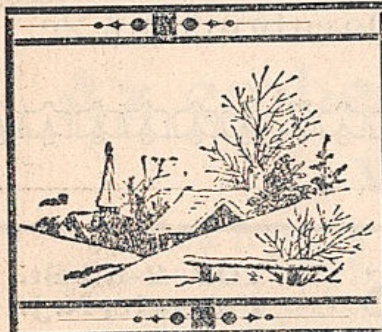

Legszebb, legolcsóbb, legalkalmasabb ajándék az
Ó- és Újszövetség története képekben azaz

A KÉPES BIBLIA

50 színes kép magyarázattal! — 100 oldal!
Diszes vászonkötésben. Ára 80 cent.

Megrendelhető a Hajnal-nál.

Campbell Morrell & Company

A legolcsóbb bevásárlási forrás
ÉPÜLET-ANYAGOKBAN

Téglát, meszet, cementet, anyagcsöveket stb. minden
fajtában, pontosan és a legjutányosabban szállítunk.
Cím: Campbell Morrell & Co. Park Place &
Water Street, — PASSAIC, N. J.

The Passaic Trust and Safe Deposit Co.

a Main és Bloomfield Ave. sarkán. — PASSAIC, N. J.

...Passaic legrégibb takarékpénztára...

20 éves fennállását valóságos áldásként emlegeti Passaic lakos-
sága. Megbízható, gyors és szíves kiszolgálát.

Betett pénzek után 4% kamatot fizet.

A társulat széleskörű pénzküldő irodával is rendelkezik,
mely Europa minden országába rövid idő alatt szállít pénzeket.

MOSKOVITZ EMIL

.. :: 182. SECOND STREET PASSAIC, N. J. :: ..

A legkitünőbb, legtartósabb és legcsinosabb bútorok raktára. — Különöse berendezve a magyarság igényeire. Mindennemű házi tárgyak; párnák stb. — Közkedvelt bevásárlási forrás

◆◆ I. H. MAAS. ◆◆

Passaici magyarság kedvelt fényképésze.

Minden e szakmába vágó rendelést, felvételt tisztán, gyorsan finoman eszközöl.

Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10-ig.

J. H. MASS fényképész. - 37 Monroe St.

Nagy ujdonság!

Nagy ujdonság!

BUDAPESTI ÁRUHÁZ

név alatt üzletemet megnagybbitottam és most, hogy a dusan felszerelt raktáramat megmutathassam, **nagy megnyitást** rendezek, melyen az összes raktáron lévő áruk, ugymint női és férfi ruhakelmék, divatáru cikkek, menyasszonyi kelengyék, keresztelő ruhák, férfi és női kalapok stb. cikkek áron alul lesznek

- elárusítva. - Tömeges látogatást kérve, tisztelettel a -
BUDAPESTI ÁRUHÁZ (M. Ehrenfeld tulajdonos.)

188-190-192 Második utca és Monroe utca sarkán, Passaic, N. J.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50,000 dollár.

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

— Vidéki betevőkre különös gondot fordít. —

Hivatalos órák : délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvesz

 a „HAJNAL“ kiadóhivatala.

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segédelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-irját a világhírű wörishofeni plébános, a néhai való „Father Kneipp“ csalhatatlan gyógyításával. Öt esztendei amerikai lelkipásztorkodásom alatt 3500 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelek. De még néger is. Kedves magyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panaszkolta el baját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemtelenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálairat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot merithet belőlük. Tifuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázát --- mondhatnám --- egész könnyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó percben, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szivbajában sehohsem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes.

☞ Hideg víz, biztos hatású füvek, szigoruan megszabott életmód. —
Honfitársaimnak bármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK
magyar plébános,
a „St. John Kneipp-Sanatorium“ igazgatója,
ALPHA, N. J.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete...

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. :—

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35,000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállit Magyarországba, valamint bármely világrészbe. Kérem egyuttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországból kihazatni, például birtokeladásból, árva-pénztárból, takarékpénztárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbizott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkisérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállittatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Útbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szivesen adok.

  H A J N A L.

No. 8. Vol. II.

MONTHLY MAGAZINE

Aug. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben